СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 283. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 4-го грудня, 1936. — VOL. XLIV. No. 283. Jersey City, N. J., Friday, December 4, 1936. THREE CENTS

РУЗВЕЛТ ВЕРТАЄТЬСЯ ДОДОМУ

БУЕНОС АЙРЕС (Арґентина). — Великі товпища народу прощали президента Рузвелта при його відїзді з Арґентини.

Попереднього дня президент Рузвелт справив для арґентинського президента Хуста бенкет в американській амбасаді. В своїй промові на цьому бенкеті Рузвелт обіцяв старатися за поправу торговельних відносин між Злученими Державами й Арґентиною та іншими державами Америки.

По 3-деннім побуті в Буенос Айресі президент поплив на панцирнику „Індіянаполис" долі рікою Ля Плята до Монтевідео, столиці Параґваю, звідки поїхав до Злучених Держав.

Тимчасом Міжамериканська Конференція для Вдержання Миру приступила в середу до виконування пляну замирення американських держав, поданого президентом Рузвелтом.

Ґазети „латинської Америки" відкликуються дуже прихильно на промови президента Рузвелта, виголошені в Арґентині. Всі підчеркують передовсім красноріччиві виступи в обороні демократичної форми правління.

СТРАЙК МОРЯКІВ.

НЮ ЙОРК. — Страйкуючі корабельні вантажники в цьому порті відмовилися виладовувати французький корабель „Шамплен", що приїхав сюди з Франції з ладунком французьких перфум, вин і тим подібного краму. Вони виладували лише пакунки пасажирів і товари, що можуть зіпсутися.

Не можучи знайти робітників для виладування корабля, власники рішилися післати корабель назад до Франції з невиладуваними товарами.

ГУВЕР ЗАПОВІДАЄ НОВУ ДЕПРЕСІЮ.

НЮ ЙОРК. — Промовляючи на річному бенкеті Американського Товариства Інжинірів, виданому з приводу надачі медалі визначним інжинірам, бувший президент Гувер говорив, що в Америці може незадовго знов початися нова депресія, подібна до тої, що почалася в 1929 році.

АМЕРИКА ЗБРОЇТЬСЯ.

СІЕТЛ (Вашинґтон). — Летничий корпус армії пробував над цим містом новий модель бомбового літака. Це, кажуть, найбільший і найскорший літак того роду в світі. Має він 4 машини сили 1,000 парових коней. Має залоги 4 офіцири й 1 механіка. Його крила мають 105 стіп розпняття.

ОБУРЕННЯ ЗА ЗМЕНШЕННЯ ДОПОМОГОВИХ ПРАЦЬ.

ПЛЕЗЕНТВИЛ (Ню Джерзі). — Громада жінок, що були заняті шиттям для „Адміністрації Поступу Праць" за заплатою від 57 до 75 долярів на місяць і тепер цю працу втратили, „захопили" ратуш. Воно розложилися в салях ратуша та грозять, що будуть там сидіти доти, доки їм не привернуть їх роботи.

ЗНАЙШЛИ „МОРОЗНУ КИШЕНЮ".

ВАНАКЕНА (Ню Йорк). — Стейтова колеґія лісництва знайшла при закладанню своїх шкіл для охорони лісів так звану „морозну кишеню", себто місце, де температура часом обнижається понижче точки замерзання щонайменше раз кожного місяця, навіть у літі.

Знаходиться ця „морозна кишеня" у лісі, в повіті Ст. Лоренс. Професори колеґії пояснюють це дивне природне явище родіюванням теплоти з поверхні землі по заході сонця та впливом холодного повітря з верхів гір у долину.

СТРАЙК ҐУТНИХ РОБІТНИКІВ ПОШИРЮЄТЬСЯ.

ОТАВА (Ілінойс). — Щоби помогти страйкуючим робітникам підприємства „Питсбурґ Плейт Ґлес Ко.", що не працюють уже 5 тижнів ,1,300 робітників підприємства „Либі-Овенс-Форд Ґлес Ко." теж покинули роботу та почали „сидячий страйк".

До Питсбурґа приїхали стейтові й федеральні посередники та запросили представників обох сторін у цьому страйку на конференцію.

АРЕШТУЮТЬ ПІКЕТИ В ОРИҐІНАЛЬНІЙ ДЕМОНСТРАЦІЇ.

РЕДИНҐ (Па.). — Страйкуючі робітники підприємства „Беркшир Нитинґ Милз" хопились ориґінальної тактики при пікетуванні фабрики. Щоб не пускати робітників до фабрики, пікети лягають на хідники.

Поліція пробує зломати ці демонстрації всякими способами. Вона кидала вже на пікети слізні бомби, арештувала до 135 людей, але це все ще не помагає. Всі повітові тюрми вже переповнені арештованими, але все ще знаходяться нові страйкарі, що готові кластися на землю, чи дощ чи погода, при вході до фабрики, як має починатися робота.

ПОСТУП МЕДИЦИНИ.

Д-р Ернест Мюр, секретар Британського Допомогового Союзу для Помочі Прокаженим, у розмові з ґазетярами при нагоді свого приїзду до Америки оповідав про великий поступ медицини на полі розсліду лікування прокази. Говорив, що сухоти нині є багато більще небезпечні для суспільного здоровля, ніж проказа.

200 НАРЕЧЕНИХ І ОДНА ЖІНКА.

До мера міста Веймута звернулась недавно одна жінка з проханням, щоб він підшукав для неї чоловіка. На оголошення мера зголосилися 200 мужчин. Незабаром дістав знов мер письмо від цієї жінки, якої назвище французькі приписи промовчують. Вона просить припинити бранку мужчин, тому, що вона рішилась уже вийти замуж за одного з кандидатів, емеритованого старшину.

ЗАСУД УБИВНИКА.

Перед трибуналом окружного суду в Перемишлі ставав емеритований постерунковий Казимир Машталеж, обвинувачений за те, що в травні ц. р. стрілив двічі до свого тестя І. Бабія підчас родинної суперечки за те, що тесть загрозив йому, що зробить донесення на нього до місцевої поліції. Вбивство виконав Машталеж у Медиці коло Перемишля в саме полудне на публичній дорозі при численних свідках. Суд засудив Машталежа на три роки вязниці з зачисленням слідчого арешту.

ПОДАТОК ВІД „СИДЖЕННЯ".

Орґанізації ресторанів у Польщі звернулися до міністерства суспільної опіки, щоб скасувати т. зв. податок від сидження. Цей податок побирають за консумцію по 12-тій годині ночі. Міністерство заявило, що згаданого податку не може скасувати. В самій Варшаві впливи з цього податку є 300,000 зл.

НОВІ ОПІКУНИ ПОЛІССЯ.

В Бересті появилося перше число польського часопису „Очерети", присвяченого справам Полісся. У вступному слові від редакції читаємо: „Не голосимо ніяких кличів, не маємо ніяких програм, не служимо ніяким доктринам, — хочемо тільки працювати для добра Полісся, поширюючи про нього правду, часом може сумну і прикру, але тільки правду". Булоб усе дуже гарно, якби тільки редакція „Очеретів" не фальшувала тієї правди в імя якихсь „вищих" інтересів.

„ПОПРАВЧІ САНАТОРІЇ" В ТУРЕЧЧИНІ.

З Анкари повідомляють: Турецький уряд переводить основну реформу вязництва. Мають перемінити вязниці на „поправчі санаторії". Турецькі вязниці будуть мати бібліотеки, спортові майдани, аматорські театри, варстати й крамниці. Вязнів, яких поведінка буде взірцева, звільнятимуть передреченцево. Вони дістануть навіть гроші, щоб могли вертатися до нормального цивільного життя.

ГОСПОДАРКА ПОЛЬСЬКОГО ІНЖИНІРА В СКЛЕПІ БАТІ В ВАРШАВІ.

Чеська фабрика Баті відчинила перед двома роками в Варшаві відділ продажу самоходових одон і приняла на місце директора варшавського відділу інжиніра Фр. Морецького зі Львова. За якийсь час фабрика зорієнтувалася, що Морецький продає товар 30 проц. дешевше, а гроші не віддає до каси. Перевели ревізію, але безуспішно, бо Морецький дав позичку урядовцеві, який переводив ревізію. Морецький грав тимчасом у карти й їздив з ріжними дамами до Монте Карльо. Друга ревізія виявила, що Морецький ескомптував одержані при продажу векслі за суму 50 проц. нижчу, а гроші собі привластив. Цим робом він здефравдував 160,000 зл. Арештований заявив, що всі гроші позичив ревізорові з Праги. Незабаром вийшов з вязниці, бо зложив кавцію. Тепер провірили, що ревізорові в Празі Морецький позичив тільки 5,000 зл., а решту здефравдував. Тому арештували його знов. Арештували його в хвилині, коли всідав до паризького поїзду. Морецький мав при собі пашпорт, виставлений до Австралії.

ЖІНКИ ПРИПИНИЛИ ЧИННІСТЬ СЕКВЕСТРАТОРА.

В селі Княжополе, пов. Білгорай, на Люблинщині, секвестратор скарбового уряду мав заняти рухомості одного господаря. Коли вістка про секвестратора поширилася по селі, зібралася товпа жінок, яка унеможливила урядникові виконати його чинності. За чинний опір потягли до відповідальности 44 жінки, а яких окружний суд у Замостю засудив 6 по 1 рокові вязниці, 36 по 6 місяців вязниці, а 5 увевиннив.

ПОМЕР ПРИ ВМИРАЮЧОМУ.

До хірургічного павільону лічниці Дитяти Ісуса в Варшаві покликали о. Романа Пенкарського, щоби подав св. Тайни одному вмираючому хорому. Підчас виконування своїх духовних чинностей священик нараз занедужав і втратив свідомість. Його перенесли до окремої кімнати. Лікар ствердив смерть священика від удару серця.

ТІЛЬКИ 1,784 НЕҐРАМОТНИХ У ЧЕХОСЛОВАЦЬКІЙ АРМІЇ.

Неґрамотність у Чехословаччині належить до рідкости, до чого причинилася реформа шкільництва у Словаччині й на Закарпатті. В 1926 р. було в армії ще 4,825 анальфабетів з тих країн, тепер є тільки 1,784 вояки, що не вміють читати ні писати. Всі мусіли перейти спеціяльний курс, на якому 85 проц. вояків навчилися грамотности.

НЕ ВДАЛОСЬ ДОБУТИ КОРАБЛЯ.

З Гамільтону повідомляють, що куржляк „Драґон" і 2 голівники пробували впродовж двох днів видобути еспанський корабель „Крістобаль", який затонув на висоті Бермудських островів, але безуспішно. Дальші спроби занехано.

ВИЛИВ РІЧКИ НА МОРАВІЇ.

Внаслідок виливу річки Петровки в Петровичах і Маркльовичах перервали негайно науку, щоб діти могли ще вернутися додому. Крім того 40 родин покинули свої хати. Вода так швидко заливала, що ціла околиця Петрович умить перемінилася в озеро. Повінь забрала багато домашньої птиці. Крім того повінь перервала вал ставу і забрала 40,000 кґ. риби.

РОДИННА ТРАГЕДІЯ В ХОДОРОВІ.

Жінка буфетового в залізничому ресторані в Ходорові, Пелагія Шмаленберґерова, вдарила двічі сокирою в чоло, а раз у ліве рамя свого мужа Карла, коли він спав у ліжку, опісля забрала дитину й покинула мужа. Тяжко раненого відвезли до лічниці до Львова, а Шмаленберґерову арештували. Вона призналася до вчинку й заявила, що не хотіла вбити мужа, тільки пімститися, бо її муж не дає їй грошей, а цілий свій заробіток віддає Марії Дудик, з якою живе в ближчих зносинах. Шмаленберґерову відвезли до судових арештів, а дитиною заопікувалися сусіди.

НЕБЕЗПЕЧНЕ ЗАНЯТТЯ.

В одній з найбільших друкарень у Берліні інститут професійних недуг ствердив масове затроєння друкарських робітників, що обслуґовують ротаційні машини барвного друку. При цьому друку вживають фарб, що містять у собі мішанину бензолю, ксильолю і толюолю, які швидко парують і занечищують повітря. Пари тих складників затроюють подібно як наркотичні субстанції. При довщому затроєнні появляються зміни в крові і внутрішніх орґанах. Відповідна вентиляція і систематична лікарська контроля можуть запобігти такому затроєнню.

НАЙТЯЖЧА ЖІНКА СВІТУ.

Щойно недавно довідались мешканці Ягодіни в Юґославії, що їх містечко може теж почванитись світовою славою, а саме має воно найтяжчу жінку у світі. Савета Анделіч, 26-літня донька мешканця містечка, важить не менше, як 252 кґ. До 16 року життя розвивалася Савета зовсім природно та її тіло мало зовсім звичайну вагу. Раптом по скінченні 16 літ її розвиток став ненормальний і одночасно почала вона жахливо прибувати на вазі. Дівчина, що почала соромитися своєї товстезної постаті, 10 літ не показалась нікуди поза домом своїх родичів. Одначе тому, що її батько, бідний ремісник, не міг своїми скромними засобами заспокоїти її величезного апетиту, що непомірно зростав разом із вагою, рішилась Савета сама заробляти на свій прожиток. Вона мусіла передовсім зректись добровільної вязниці дома і погодитися на прилюдні виступи. Люди платили солені гроші, щоб побачити найтяжчу жінку світу. Щоб Савета могла вийти з дому своїх батьків, мусіли передтим входові двері наполовину поширити.

МОЖЛИВА АБДИКАЦІЯ АНҐЛІЙСЬКОГО КОРОЛЯ

ЛОНДОН. — У звязку з намірами анґлійського короля Едварда женитися з американкою панею Сімпсон, виринуло в Анґлії загальне суспільне схвилювання. Ніхто не всилі переконати короля, щоб він відступив від свого рішення. Він радше готов абдикувати ніж втратити паню Сімпсон. Премієр Болдвин мав з ним півтора-годинну розмову, яка одначе скінчилася на нічім. Анґлійська преса, яка, наложивши на себе добровільну цензуру, досі мовчала, тепер почала отверто обговорювати ці справи та висказувати на адресу короля своє невдоволення. Також анґлійська церква дуже незадоволена з намірів короля, а епископ з Бредфорду навіть прилюдно натаврував короля. Пані Сімпсон має небавом виїхати з Анґлії. Тепер спекулюють, чи король поїде також за нею, чи ні. Кажуть, що король продав американському дослідникові Ельсвортові один свій маєток. Це уважають за познаку, що король збирає гроші, щоб опустити Анґлію.

ЧЕРВОНІ РОЗСТРІЛЮЮТЬ КАТАЛЬОНСЬКИХ СЕПАРАТИСТІВ.

ПАРИЖ. — У Барсельоні, столиці Катальонії, червоні загони здавили повстання катальонських сепаратистів і арештували сотку чільніших провідників. Серед арештованих є багато катальонських гарячих патріотів, які в 1934 році підносили повстання проти еспанців. Тепер вони підняли повстання проти своєї червоної влади. Це вважають доказом, що більшою небезпекою для свого народу вони вважають комунізм, ніж навіть загрозу еспанського централізму.

ЗНОВЛЕНЕ БОМБАРДУВАННЯ МАДРИДУ.

МАДРИД. — Революційні війська зновили бомбардування Мадриду й минулої середи кинули на місто стільки бомб, як ще ніколи передтим. Є сотки вбитих; багато домів обернулися в руїни. Протиофензиву урядових військ покищо здержано й революціонери, відзискавши втрачені позиції, переходять знов до наступу. В місті чимраз більший брак харчів.

НІМЕЧЧИНА ПРОПОНУЄ ПОВНУ БЛЬОКАДУ ЕСПАНІЇ.

БЕРЛІН. — Німецький уряд запропонував у комітеті невтручування в еспанські справи, щоб довкола еспанських границь впровадити цілковиту бльокаду, себто не впускати з заграниці не тільки зброї й амуніції, але також людей і харчів. Цю пропозицію відразу підперла Італія, а також склоняється до неї Анґлія. Німеччина вже була раз поставила цю пропозицію, але проти неї виступила була Франція, а також Анґлія. В обличчі напливаючих добровольців не лише з Франції і Росії, але також з Німеччини, Анґлія змінює свою думку. Пів-офіційний німецький часопис „Діпльоматіше Кореспонденц" каже, що це є лицемірством обвинувачувати Німеччину за висилку 5,000 добровольців, коли Росія отверто шле до Еспанії свої війська; також у Франції й інших краях комуністи отверто мають свої бюра, через які затягають добровольців для лівого еспанського уряду.

ФРАНЦУЗЬКІ КОМУНІСТИ НАТИСКАЮТЬ НА БЛЮМА.

ПАРИЖ. — Хоч французький премієр Блюм симпатизує з червоним еспанським урядом, уважаючи його „остоєю демократії", проте в обличчі загрози інших французьких, націоналістичних, струй, він не має відваги помагати йому отверто. Французькі комуністи, які піддержували Блюма й досі є важною опорою його „народньо-фронтового" уряду, починають чимраз більше напирати на Блюма та домагатись отвертої помочі для еспанських червоних. Вони погрожують відступленням від „народнього фронту". Остаточне рішення французькі комуністи зроблять цієї пятниці.

ДАЛЬШЕ ЗБРОЄННЯ ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ. — Французький уряд ухвалив чергову суму на розбудову французької морської і повітряної фльоти. Ухвалено побудувати пять 5,000-тонових боєвих кораблів і десять 10,000-тонових кружляків. Будова ця буде коштувати $572,000,000. Крім цього ухвалено побудувати в найближчому році не 1,000 нових літаків, але 1,500.

ПОЛЬЩА ТАКИ ДІСТАЛА ФРАНЦУЗЬКУ ПОЗИЧКУ.

ВАРШАВА. — Польські урядові круги подали до відома, що Польща дістала від французького уряду позичку в сумі 2,600,000,000 французьких франків. Польська преса з цього приводу висказує велику радість.

"SVOBODA" (LIBERTY).
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of th Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗНОВУ ВИДИРАЮТЬ НАМ ЗЕМЛЮ

Старокраєва преса вдарила на сполох з приводу нового польського наступу на українську землю. Як знаємо, по окупації Галичини й інших українських земель Польщею почався дикий наїзд польських осадників на ту велику земельну посілість, що знаходилася на загарбаних Польщею українських землях. Насаджувано дам, очевидно на державний кошт, польських леґіоністів, і спроваджувано мазурів, теж при державній фінансовій допомозі. Згодом цей наступ припинився, бо держава не змогла далі кидати щораз новими міліонами. Ця кольонізація не принесла Польщі великого пожитку, бо той елемент, яким вона кольонізувала українські землі, не був дуже підхожий до такої акції. Та тепер цю акцію знов піднято, бо польський уряд натискає на виконання земельної реформи, згідно з польським законом з 1925 року, який вимагає, щоб кожного року розпарцельовано, добровільно або примусово, 200,000 гектарів більшої земельної посілости. І ось знов пішла в польській пресі нагінка на те, щоб ні клаптик цеї землі не дістався в руки українських селян. Як знаємо, український селянин так тепер збіднів, що не має за що купити землі. Але навіть як стягнеться з останнього й хоче купити, то не може, бо польська преса називає нікчемним зрадником кожного дідича, що захотів би продати трохи землі українським селянам. Щодо цього нема серед поляків ніяких винятків. Тут усі вони держать один фронт, звернений проти побільшення українського земельного стану посідання. Але що більше. По стороні польських шовіністів став теж і теперішній уряд, себто той, що нібито пішов на „згоду" з українцями. Бо й він є за продовження польської кольонізації українських земель при помочі мазурів, себто поступає щодо того цілком таксамо, як поступали давні польські уряди, а то уряд польського „хлопа" Вітоса і польського соціяліста Дашинського.

Тепер насувається важне питання: Щож вийде з цієї нової кольонізації українських земель? Відповісти покищо тяжко. Одно можна передбачити: що прийде час, коли гірко заплатять ті, що підуть тепер видирати землю нашому мало чи безземельному селянинові. З автентичної розмови дописувача "Діла" з польським кольоністом виходить, що й доля теперішніх кольоністів є незавидна. Вони чуються на українських землях — чужими. І багато з них повтікали з української землі. На запит, чому це так мазур відповів дуже просто: **„Українов страшон, то уцекайон".**

Можна запевнити польський уряд, що втікатимуть і ті кольоністи, що він їх тепер насаджує. І він буде виновником тої крови, що поллється ще й з причини цеї нової провокації, зверненої проти українського селянина.

ПРО СОВЄТИ, СТАЛІНА І ЙОГО ОТОЧЕННЯ

(З Парижа для „Свободи").

З Москви приїхав закордонний дипльомат, що подав довірочні інформації про настрої советських урядових верхів. Наводимо дещо з тих інформацій.

Дипльомат твердить, що советська преса цілком не відображує дійсности в СССР.

— Советський Союз — це тепер єдина в світі країна, де нема... ні комунізму, ні соціялізму — насмішкувато кинув він.

Повернувся самодержавний абсолютизм, як історична форма російського правління. Лише випадково цей абсолютизм тепер одягнувся в червону мантію... Від часів вигнання Троцького й ліквідації старої „ленінської ґвардії" — советський режім змінився не до пізнання! Рештки соціялізму зникають на очах у всіх і, здається, самий Маркс, колиб жив, напевно рубав би дрова десь у концтаборі, або годував би воші в Лубянській тюрмі...

Хто за кордоном думає, що советська влада з проголошенням нового російського національного... новоі конституції стала на шлях демократизму, глибоко помиляється. Сучасна демократична фразеольоґія має таку саму практичну вартість, як колишня комуністична фразеольоґія. І це, і друге — тільки пусті слова.

Влада Сталіна спирається на трьох підставах: бюрократії, армії і советській господарці. Іншими словами—на Молотову, Ворошилову і Орджонікідзе. Цих своїх ближчих помічників Сталін ненавидить і внутрішньо ними погорджує, а вони в свою чергу його ненавидять і бояться, подібно як в XVI. ст. бояри ненавиділи й боялися Бориса Ґодунова. Сталіна оточують нікчемники, що тримаються за владу з такоюж пристрастю, як він самий, і знають, що без свого „покровителя" згинуть без сліду. Волю Сталіна ця кліка виконує сліпо й слухняно.

Сталін дуже обережний і терпеливий. З характеристичною азійською терпеливістю він може чекати роками здійснення свого бажання й коли вже вибрав когось для розправи, то не відступає від задуманого ніколи!

Моторичним двигуном усіх вчинків і потягнень Сталіна — є жажда влади. Воля до влади, до особистої могутности — в цій людині справді надзвичайна й жахлива в своїй силі. Але натурально, що він бажає довести до найбільшої могутньости й советський Союз, бо знає, що зверхня поразка буде означати і його особистий кінець. Старі революціонери-комуністи перешкаджали йому будувати мілітарну силу країни й він розправився з ними тим лекше, що це йшло й по лінії його власних інтересів.

Червона армія поставлена в країні на перше місце. Її ідеольоґічною опорою є „советський патріотизм", що відреставрував російські традиції. „Русскій дух" все більше набуває прав громадянства в СССР. З цим влада навіть вже не ховається. Цікава подробиця: на урочистостях з нагоди роковин жовтневої революції дівчача, що в урядових склепах продавали публиці напитки й солодощі, були одягнені в суконки трьох комбінованих кольорів — синього, червоного й білого. Це краски дореволюційного російського національного прапору...

„Демократизм" нової конституції обумовлений одною основною причиною: загрозою війни. Сама армія, хоч як зорґанізована й виеквіпувана, воювати не може. Їй потрібна підтримка мобілізованого народу. Цю підтримку сподівається здобути Сталін взамін за ті уступки соціяльно-економічного порядку, що їх він в останніх роках зробив населенню.

Коли не рахувати зверхньої загрози й революційного вибуху, що може прийти в часі війни, то покищо в середині самої компартії влада Сталіна є сильнішою, ніж колинебудь раніше. Ще перед двома роками можна було говорити бодай про опозиційну дискусію, але тепер про це й мови нема. Всякі ідеольоґічні дискусії заборонені. Партія перетворилася в бюрократичний апарат, що має одне завдання: виконувати накази „вождя". Чинів Сталіна ніхто вже не критикує. Це не значить, що думки людей не працюють... Може бути, що ця праця відбувається якраз тепер особливо інтензивно... Але про це можна тільки догадуватися. Цікаво одначе вказати, що в советському підпіллі (а пізнати його надзвичайно тяжко!) все більшим признанням починає користуватися концепція **терору.**

Небезпеку терору відчуває все сталінське оточення. Колиб цього не було, то навряд чи на московському процесі так широко обговорювано би пляновану в певних кругах революційну акцію. Вбивство Кірова має під цим оглядом символічний характер.

Дипльоматові поставлено питання: Чи можливо технічно зорґанізувати терористичний акт проти Сталіна.

— Надзвичайно тяжко — відповів він. — Ви не маєте навіть приблизної уяви, якими заходами охороняється советський („любимий!") диктатор. До нього допускають тільки найближчих людей, за кухнею встановлений догляд, щоб часом до страв, які подають Сталінові, не кинено отрути і т. д. Коли терористові навіть вдалосяб перемогти всі ці технічні перешкоди, то стає питання, чи знайдеться в нього та духова сила, щоб перебороти певного роду містичний жах. Вираз цей вживаю свідомо, бо фактом є, що постать Сталіна оповита якимсь містичним страхом. Отже психольоґічно, при однакових умовинах особистого ризика, одна справа є вбити якогось советського урядника, а друга річ виконати замах на того, хто є „всім" і без якого нема „нічого"... Я особисто думаю, що коли й прийде до такого замаху, то виконає його хтось з найближчого кремлівського оточення.

Після переведення остаточної чистки в даний мент ніхто в партії влади у Сталіна не оспорює. Пояснюється це тим, що в партії точиться завзята боротьба окремих клік, при чому ні одна з них не почуває себе настільки сильною, щоб перебрати на себе владу, а що найголовніше — її вибороти! Цих явищ Сталін не тільки не поборює, але самий сприяє їм. Причина ясна: „діли і пануй"...

Кліки існують навіть в армії. Сталін свідомо тримає при Ворошилову Тухачевського. Оба „маршали" смертельно ненавидять один одного. Коли тертя між ними доходять до надто гострих форм — в ролі „примирителя" виступає „любімий і єдінственний". Армія, з двома ворогуючими таборами не представляє для Сталіна загрози... А інші кліки? Молотова, Кагановича, Орджонікідзе та інших? Їх значіння цілком нікчемне. Кожного з них Сталін може першого-ліпшого дня усунути й заступити кимсь іншим. Вся справа тільки в тому, що тих інших (ліпших) в його оточенні нема. Він давно, по думці дипльомата, вже усунув би Молотова й Літвінова, колиб мав когось на їх місця.

— Рішальне значіння може мати тільки війна — докінчив свої інформації дипльомат. — Без зверхнього удару я не бачу ще тих чинників чи подій, що моглиб розвалити сталінську систему. В умовинах зверхнього миру навіть евентуальне вбиство Сталіна не привелоб до сутніх змін. Змінилисяб тільки люди. Моглаб завязатися жорстока, але коротка боротьба партійних клік, що скінчиласяб або знищенням одної з них, або навіть примиренням в обличчі населення країни, що гостро ненавидить режім. Ту солідарність клікам диктував би отже звичайний інстинкт самозбереження. Хто заступив би Сталіна — той вже на другий день був би проголошений рабською советською пресою „ґеніяльним, любімим і єдінственним"... Питаете, хто саме мав би більші вигляди на перемогу: слюсар Ворошилов, шляхтич Тухачевський, урядник Молотов (що зветься в партії „каменним задом"), грузин Орджонікідзе, чи жид Каганович? На це не дам відповіди. Армія звичайно має більше шансів. А в армії більшою вагою користується Ворошилов. Натомісць Тухачевський далеко підприємчивіший, інтеліґентніший, зручніший. До боротьби він вступив би також не з голими руками... Я знаю багатьох кандидатів на сталінський престіл, але знаю також, що серемд них нема ні одної визначної індивідуальности. Повторюю — початком рішального кінця для режіму в цілому може бути тільки війна. Тому власне в Москві її так смертельно бояться!

М. Орґанський.

ЖАННА Д'АРК

Жанні Д' Арк, убогій орлеанській пастушці, що кільканацять перших літ життя ні кроком не вступила поза своє рідне село, ввижається постать і вчувається голос св. Катерини. — „Чи ти не помічаєш, як руйнують, заграбують анґлійці цю землю твою рідну? Чи не чуєш стогону померлих земляків, дикого побідного сміху наїзника? Чи не бачиш, як побагряніла вже від крови своїх синів французька земля? Іди, **спасай її — батьківщину свою!"**

Жанна Д'Арк послухала веління видива, що його вичарувало їй її величне хотіння послужити своїй нації. Вона покинула батьків, рідне село. Пішла увільняти Францію від Анґлійців. Анґлійці! О, вона наслухалася про них доволі від найранших, дитячих літ. Про цих холодних, безпощадних гнобителів. Про тих, що як не мечем і кровю, то щедрощами й ласкою до її земляків здобували Францію частину за частиною. Ще далеко перед її народженням **почалась ота затяжна** війна, що нею задумав заморський нарід зробити Францію одніею із своїх кольоній. І саме тоді, коли стала ввижатись Жанні св. Катерина, мала рішитись майже столітня війна. Мала рішитися ганебною капітуляцією Франції, майже добровільним признанням Анґлії своєю володаркою. Ганебною зрадою французькі вельможі, бурґунські князі помагали анґлійському королеві здобувати французьку корону!

Бунт проти такого соромного приниження запалив серце несвідомої, невченої селянки. Вона може й не багато роздумувала над поголосками, що з боєвищ доходили в її далеке від світу село. Вона може й дальше виспівувала, пильнуючи своїх овець, своїх веселих дитячих ще співанок. Але бунт стихійний нестримно ріс, могутнів. Признати анґлійського короля **своїм французьким?** Ні! Занадто довго поводились уже анґлійці у Франції, як у завойованій країні. Занадто ненавиділа їх Жанна, хоч і сама не здавала собі з цього справи. Це була та своєрідна, безсердечна ненависть простолюддя. Та несвідома ворожість до чужинця впоювана нераз із покоління в покоління в кров і душу селянських дітей. Тож коли голос св. Катерини зясував Жанні конечність здійснити мечем і кровю ненависть — вона вагається так недовго! І так відразу наче перероджується. В очах досі тихих, лагідних, загоряється проблиск нового: сила волі й віри в своє післанництво.

Вона проїздила незнані їй сторони Франції, проводжена здебільша ворожим дивуванням своїх же земляків. Віднайшла зневіреного у свої і Франції сили французького престолонаслідника. І довершила першого, здавалосяб понадсильного селянській дівчині діла — коронування Карла VII. Бо вона вірила: коли у проводі французів стане король — вони побідять анґлійців. Але так не сталося. Корона не придала Карлові такої потрібної йому в замислах і ділах рішучости. Він і дальше задля особистого забезпечення готовий був зректися володіння над нацією разом із його правами й обовязками. Він був людиною слабої волі і Жанні д'Арк довелося зостати при ньому. Вона така байдужа на славу й почесті для себе, всеж поклала собі стояти найближче нього, бути його безпосередньою остаточною дорадницею. І така зовсім невчена в военному ділі стала сама вести в бій, рішати про наступи й відступи, виграну, чи програну французької армії. Яким добрим стратеґом потрапила бути, доказує найкраще найсвітліша її перемога під Орлеаном у 1429. р. Це було друге велике діло її життя, здобуття так довго обляганого міста. Аж до тихого гірського Домрамі доходили відгомони її побідного походу. Але ці відгомони не радували старенький, стурбованих батьків Жанни. Навпаки, вони навіть трохи соромилися за свою доньку. У своїх незугарних листах вони разпораз накликували її повернутися в рідне село. Одначе Жанна, хоч і знала, як болить незрозуміння її справи й чину батьками, не хотіла ще вертатися. — Я ще не сповнила свойого завдання. — Увільнити Францію так зовсім, щоб не стало в ній ні одного анґлійця — ось було завершення її післанництва. Імя її ставало все більше відоме. Анґлійці віддячувалися їй ненавистю рівною її ненависті. А французи? Ті, що з ними жила тепер, сприймали її неохоче. І це було зрозуміле. Їм, загартованим у війні войовникам, не дуже то хотілося слухати при-

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНІ".

Передрук забороняється. — Авторські права застережені.

(69)

— Ну, каже він, тепер ми розминемось. Я їду отак через місто, а тобі, здається, сюди на Кремянець.

Володько дякує і злазить. Дядько зовсім подобрів і шкодує, що не може далі підвезти. Але може хто буде їхати з міста і Володько знов попроситься.

Нічого. Володько і так вдоволений. Він зовсім відпочинув і, коли прийдеться йти пішки, також не біда. Ще раз подякував і йде.

Сонце ще досить високо. Хотілосяб йому до заходу сонця добитися до дому. Йде через село Рохманів. Дорога тут ліпша, виложена деревляними кругляками. Побіч здебільша жидівські, обідрані хати. Виходить у поле. Вітер сильнішає, напирає з заду і помагає йти. День, хоч весняний, але непривітний, холодноватий, сірий. Уста зовсім перепалилися. У роті й у носі висихає. Ноги відпочили і тепер майже не чути втоми.

Як завжди, так і тепер, Володько виразно помічає зміну країни і людей. Там, за лісами, коло Дерманя, йому значно більше подобається. Якісь яскравіші, виразніші люди. Ціле життя якимсь дзвінкішим видається. Тут сіріще. Села тут і не бідні, але вигляд їх надто простацький. Люди здебільша байдужі. Тут і революція не так помічається. Нема тих великих сходок, нема промовців. Землі і тут домагаються, але не так пристрасно. Де причина цього? Не треба далеко за нею ходити. У Дермані школи, манастир. А тут. Ті маленькі, під соломяною стріхою хатини, що звуться школами, хіба то школи? А он Жолобки, Угорське і багато інших подібних, скільки стоять на землі, не бачили в себе школи. Не диво, що й люди тут сірі, лишайні, розчухрані, мало не дикі.

На вечір Володько дома. Смеркає. Ще здалека почув його собака Пундик і вибіг назустріч. Зворушливі обійми, лестощі. Он рідний хуторець. Садочок розростається, а навкруги поле. Вітер свобідно шугає, бється об мури хліва і хатини, на клуні місцями позривало сніпки і, майже зовсім, зірвало стропа.

Володько входить до хати. Там сама мати з Василиною. Привитався, поцілував матір у руку. Стара заметушилася. Вона зовсім не сподівалася, що той прибуде.

— Яка низенька хатина. А плита. Зовсім низька. Мало не по коліна, — каже Володько.

— Бо ти вигнався, — зазначує мати. — Було таке кордуплення, а то дивись...

Володько аж тепер помічає, як багато він за зиму виріс. Тепер він мало не парубок. Справжній „скубент". І делікатности набрався. Все тобі так зручно в нього виходить. Навіть мова злагідніла. Не така уривна, кострубата.

Зовсім смерком приходить з поля батько. З ним Катерина. Хведот ще ходить до школи, а після школи пасе товар.

Батько побачив Володька і першим його словом було: — Ну, так уже прийшов? Розпустили?

Володько привітався з батьком так само, як і з матірю. Поцілував брудну батькову руку. Він боявся одного, що застане батька дуже слабим. Але тепер нічого такого особливого не помітно. Батько ходить що дня в поле, працює.

При вечері коротка розмова. Володько показує свідоцтво. Батько взяв папір у руку, подивився і зараз повернув. Не сказав нічого. Володько вдивляється тільки у вираз батькового обличчя. На цей раз усі прикмети вказують, що батько вдоволений. Далі відпочинок, гасне лямпочка. Володько аж тепер чує свої ноги. Але нічого.

Другого ранку Володько вже в полі. Знов вітер, ріля, жайворонки. Знов простір і рідна, чорна земля, а Володько син її, справжній син найсильнішої з матерей.

VIII.

Шаліє весна. Цвітуть і відцвітають сади. Земля пре зі себе силу велику. Ростуть і хвилюють жита. Небо наганяє потопу сонця і дощу.

Володько господарить з батьком. У його розпорядженню коні. Чудові „казьонні" тварини з тавроми на стегнах. Кара блискуча кобила і гнідий кінь-кіргіз. Їздить ними до ліса, возить гній, водить на пашу, до води.. Особливо подобається Володькові „кіргіз". На ньому чудово їдеться верхи. Всів, гукнув і понісся стрілою.

Село швидко міняється. Вернулися з війни Стратон, Кузьма, Іван. Не вернулися тільки Хомів Мирон, Тарасів Василь і Ониськів Нестор. Це з дерманців. Зі сільських не вернулось багато. Матвієвого Василя також нема, але він ще служить у якомусь українському полку. Неділями знов збіраються селяни в Матвія і ведуть розмови.

Одного разу приходить вістка, що в Києві змінилася влада. Настав якийсь гетьман. Що то таке — ніхто не відає.

„Плохо дело". По містах якісь гайдамаки завелись. Одягнеться в таке тобі рябе. Червоні штани, синя блюза. Просто, як циган який. А по селах, кажуть, „карательні отряди" пішли. Скрізь, де тільки пан був і де люди не вгляділи панського майна, тепер біда. Приходять, чуєте, збірають людей, кладуть по черзі на стілець, скидають штани і сиплять по двацять пять кожному. Це тобі не жарт.

Матвій з приводу того так висловився: — Воно дурнє правленія. Що там за гетьман і хто він — не знаємо. Але колиб він мудрий був, не допустив би, щоб його люди і під нього таки копали яму. Як не кажіть, а проти народу не можна йти. Не можна народові волю велику давати, алеж і не можна над ним канчуком правити. Треба, щоби було справедливо. Розібрали маєтки. Бо війна прийшла. Революція. Нащо до революції гнали. Думаєте, що революцію робили революціонери. Ні. Офіцирня, паничики. Оці самі, що тепер по селах їздять і народ нагаями порють, поки їх не вишпорнуть під сто чортів. Ех, я казав і кажу. Люди не бачать правди, а вона є. Є правда. Всім є досить місця на землі, тільки треба вміти розумно і чесно жити. Скинули царя — добре. Бо цар не був у себе паном. Не був хазяїн. Відібрали помещикам землю — також добре. Бо хіба їм отим паничикам вона потрібна.

(Дальше буде).

казів селянки. Вони нераз дивувалися її влучним наказам, її побідам. Її вмінню на перший погляд пізнати вдачу людини і правильному вибиранню тих, що не пустими словами бажали добра Франції Так, вони в глибині душі подивляли орлеанську пастушку — ці французькі вельможі. Але признати себе нижчими, слабшими за неї! Ні, ніколи! І вони всі, старі й молоді (майже ніодин із них зрештою не був зовсім чистим супроти Франції і бодай у глибині душі зраджував її за англійську миску сочевиці) перешкоджували їй. Старалися нівечити її вплив на короля і (що було стократь гірше) нівечити її діло визволу Франції.

Справжніх приятелів Жанна Д'Арк майже не мала серед тих, що вважали себе провідниками нації. Не мала їх ані у вояків, що йшли за нею, слухняні сильнішій за їхню волі, ані в тих міліонів селян і селянок, що з їх рядів знялася так високо. Не знати, хто перший подав до вірування, що Жанна Д'Арк єретичка й чарівниця. Може це вринуло стихійно, як стихійною була її жадоба незвичайних дівчині чинів? Жанна знала і про те, що своєю поведінкою ще скріпляє певність чарівництва в батьків і знайомих, в земляків і у-жинців. Вона бо надто безпосередньо, просто накидала свою волю загалові. А того ні світські, ні духовні круги не стерпляли.

Жанна д'Арк не слухала покликів батьків. Чому? Бо вони булиб охоронили перед смертю її, але не Францію. І Жанна д'Арк воліла дальше голосно оповідати про візію св. Катерини і її доручення. Вона не переставала повторяти свого улюбленого: Бог так хоче! І не переставала боротися з англійцями, відбираючи їм пять за пядю французьку землю. Аж доки ранена не попала у ворожий полон.

Жанна д'Арк **вірила** — ось у чому її сила. Вірила у видиво св. Катерини і в чарівне видиво вільної Франції. Вірила в своє післанництво. — Бог хотів, щоб вона коронувала Карла VII. зверхником держави нераз таки проти йогож волі. Бог хотів, щоб вона мало що не цілу Францію увільнила від англійців. І ще за волею церкви й цієї над усе укоханої Франції палена на костирі проворила надхнено — Бог так хоче! Начеб вгадувала, що мученицька смерть її захопить синів Франції до здійснення заповіту, що їй дав його Бог, що їй дала прекрасна віра в прекрасне кохання її життя — націю.

Постать Орлеанської Дівчини наявний доказ, як чудесно нераз потрапить оборонитися перед поневоленням живуча нація. **Коли зневірився і спроневірився Франції її формальний провід — сільська дівчина спішить батьківщині на рятунок. І вятовує її.**

Жанна д'Арк тепер свята й геній. Сьогодня вона признана національною геройкою Франції. В ході віків здобула її память шану й належне признання. В ході віків нащадки тих французів, що в Руані в 1431. р. враз з англійцями раділи мукам єретички й чарівниці — збагнули: Орлеанська пастушка була найсильнішою людиною тієї доби французького середньовіччя. Бо в неї вселився Дух Нації й надідив її непереможною волею. І вона була справді чарівницею, бо вміла здійснювати свою хочу. А це й досі потрапляє так небагато людей. — („Обрії").

З. Кравців.

— Так, мої панове — сказав голова протиалькогольного товариства — кожний раз, коли бачу, як який юнак виходить із салуну, рад би я до нього крикнути: „Приятелю, ти на фальшивій дорозі! Завертайсь!"

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

СУПЕРЕЧКА КУЛЬТУР.

Нюйорська шкільна рада звільнила з обовязків одного вчителя публичної школи в Бронксі за те, що він уживав супроти учеників тілесної кари.

Рада завісила була вчителя в виконуванню обовязків 4-го листопаду, коли вона дістала зажалення від двох учеників, що вчитель їх набив. Рада встановила комітет для розслиду справи. Покликаний на слідство вчитель признав, що закиди правдиві. Тоді його відправлено з учительської посади.

Багато батьків певно будуть здивовані з такого поставлення справи. Тілесна кара в багатьох уважається чи не найкращим способом навчити молоду дитину розуму. Навіть говорять про це: наганяти розум з сидження в голову.

ПРО ЩО ВЛАСТИВО ИДЕ?

У своїм рішенню про відправлення з учительської посади вчителя, що набив у школі двох учеників, шкільна рада каже, що вчителя відправляється за виміреня тілесної кари, бо ця кара справила ученикам „тілесну й умову прикрість".

Що тілесна кара справила набитим ученикам „тілесну й умову прикрість", нема сумніву. Мало є людей, яким кара справляє приємність.

Одначе чи це є аргумент проти тілесної кари в розумінню тих, що признають кару як добрий виховний засіб? Якраз тому, що тілесна кара справляє „тілесну й умову прикрість", вони вважають тілесну кару вжиточним виховним засобом. Це власне заперечують люди, які не признають тілесної кари в вихованню дитини. І це, що фізична кара справляє тілесну й умову прикрість, є для них аргументом проти вживання тілесної кари в школі. Для них, видно, чим менше школа справляє тілесної й умової прикрости, тим вона краща.

ЧЕЛЯДНИК УЧИТЕЛЬСТВА.

Останніми часами щораз більше шкіл підносить як публичну недостачу брак приготовання вчителів до вчительського фаху.

Кажуть, що початкові вчителі мають теоретичне підготування, але не мають практичного. Вони підчеркують потребу такого „челядникування" в учительстві.

Цікава вибагливість. У декого то вчитель не потребує мати навіть книжкового підготування.

ЗА ЗНЕСЕННЯ ПЕКОЛЬНОГО ТИЖНЯ.

Відбуваючася оноді в Нюйорку краєва конференція студентських організацій виступила одноголосно проти „пекольного тижня" в студентських організаціях.

Так називається перший тиждень у шкільнім році, коли до студентських організацій приймають нових членів. Цим новим членам потім справляють прережні прикрости, знущаються над ними, обливаючи водою, то що. Це називалося „гейзинг", а тиждень, коли це роблено, називався „гел вік".

Колись такі звичаї вважалися гарним проявом молодецької буйности. Нині представники студентських організацій заявляються проти них, бо, мовляв, студентство повинно дивитися за тим, щоби в кождій справі займати здорове становище. Що давніше вважалося молодецькою буйністю, нині вважають за нездорове явище.

СТАРІ КАРНІ ЗВИЧАЇ.

Та сама конференція студентських організацій заявилася між іншим за здорове наставлення до справ пиття, домашніх забав, танців і тим подібних річей.

Яке становище займали студенти до пиття під впливом прогибіції, знаємо всі. Тоді вважалося за честь мати на клубі відповідну бляшану фляшину, повну „муншайну". Це належало теж до молодецтва. Хто цього не мав, той мав немало клопоту знайти дівчину до танцю.

Нині вже студенти говорять і у цих справах про потребу умово здорового наставлення.

ПОЩО Є ВИЩІ ШКОЛИ?

На конференції студентських організацій говорив президент одної колегії:

„Ціллю університету є розбудити в студентстві умову цікавість та наукову амбіцію".

Отже розбудження цікавости не є гріхом, як це здається тим, що повторюють: „Цікавість це перший ступінь до пекла".

Одначе, університетському студентові треба умової цікавости, а не цікавости щодо товариських скандалів. Така цікавість не цікавість, потрібна в університеті. Цікавість, наприклад, про те, з ким актор спить, може помогти при склянці пива, але не в науці в університеті.

ЯК МОСКВА НИЩИЛА УКРАЇНУ.

(Винятки з народніх пісень).

(2)

СМЕРТЬ У МОСКОВЩИНІ.

Стоїть явір над водою, в воду похилився,
Сидить козак у неволі, гірко зажурився.
Не хилися, явороньку, ти ще зелененький,
Не журися, козаченьку, ти ще молоденький!
Не рад явір хилитися, вода корінь мие,
Не рад козак журитися, та серденько ние.
— Нехай ние, нехай ние, воно перестане,
До козака молодого журба не пристане!
— Ой рад би я не журитись, самі сльози ллються,
Бо на мене молодого кайдани куються...
Ходжу-нуджу, ходжу-нуджу як те сонце в лузі,
Чи я встану, чи лягаю, завше серце в тузі!
Летить орел понад море тай, летючи, крикнув,
Ой як тяжко в цих сторонах, що я не привикнув!
Ой є в мене в Україні рідненькая мати,
Вонаж мене пожалує, як свого дитяти.
Ой є в мене в Україні рідненький батько,
То він мене приголубить, як своє дитятко.
Ой поїхав в Московщину козак молоденький,
Горіхове сіделечко ще й кінь вороненький.
Ой поїхав в Московщину та там і загинув,
Свою рідну Україну навіки покинув.
Казав собі насипати високу могилу,
Казав собі насадити в головах калину.
„Будуть пташки прилітати, калиноньку їсти,
Будуть мені приносити від родоньку вісти".

РОБОТА НА ЛІНІЇ.

У Глухові, у городі, в усі дзвони дзвонять,
Да вже наших козаченьків на лінію гонять.
Посіяли, поорали, да нікому жати,
Пішли наші козаченьки лінії копати.
У Грицькові вогонь горить, а в Полтаві димно,
На могилі гетьман стоїть, тетьтам його видно.
„Допевняйся, пан гетьмане, допевняйся плати,
Як не будеш допевнятись, будем утікати!"
„Ой ідітеж, ви панове, до Петра, до свата,
Ой там буде вам, панове, велика заплата..."
По заступу у рученьки да ще і лопата!"
Сидить козак на могилі, сорочку латає,
Ой кинувся до черешка (череса), копійки чорт мае.

ГУСАРИ НА ЛІНІЇ.

Ой зза гори, зза чорної хмари
Виступають молоді гусаре:
По крилечках пани генерали,
Попереду все бють барабани.
„Не журіться, молоді гусари".
„Ой якже нам, братці, не журиться?!
Молодими в гусари забрали,
В чужу землю робити послали.
Не дають нам ні їсти, ні пити,
Заставляють роботу робити:
Штихами білий камінь бити,
Камінь бити, а рови копати,
Киверями землю викидати".

КАНАЛЬНА РОБОТА.

„Ой ви хлопці, прекрасні молодці,
Де ваші рушниці?"
— Наші рушниці в царя на подиці,
Ми, молодці, сидимо в темниці.
„Ой ви хлопці, прекрасні молодці,
Де ваші жупани?"
— Наші жупани позносили пани,
Нас, молодих, забили в кайдани!
Ой дали хлопцям широкі лопати,
Да послали хлопця молодого
Да канави копати.
Ой понад річкою, понад Синюхою
Та терни погоріли —
Гей, вжеж наші, наші сіромахи
Без харчів помарніли!
Ой за річкою, та за Синюхою
Та зацвили ожини,
Ох давай, батьку, давай переміну,
Бо лихая година!
— Ох не моя воляж, пани молодці,
Вам переміну давати...
Гей просіть собі в пана воєводи
Ще й за більшу плату.
Гей ідіть же ви в столицю к цариці
Да просіть заплати.
— — — — — — —
Ой летить ворон да з чужих сторон,
Да, летючи, кряче,
Ой сидить хлопець та над канавою
Та жалісно плаче.
Ой летів ворон да із чужих сторон,
Да, летючи, вгору крикнув,
Щеж бо я хлопець молоденький
Ой тутечки не привикнув!
Ой і обізвався парень молоденький
У цариці заплати...
Гей та цариця пожалувала,
Та дала заплату:
Набилиж хлопцям на ноги кайдани,
Тай дали в руки лопату!
Ох та післали на „легку" роботу,
Та канави копати.
Ой дали над ними, дали калавури:
Чотири салдати.
— — — — — — —
Ой летить ворон та із чужих сторон,
Крилечками махае,
Ой сидить сірома та над канавою,
Та сорочку латає.
Дере поли, дере й рукави
Та плечиці латає.
„Не дивуйте мені, милі братіки,
Що я жаліібно плачу,
Єсть у мене в кармані копійка,
Я й ту з вами потрачу".
— — — — — — —
Ой продай же, тату, та вороні коні,
Та викупи мене, хлопця молодого,
Із темної неволі!
— Ох не буду, сину, коней продавати,
Ой не буду тебе, хлопця молодого,
Із неволі викупляти.
Ой як заробив ти, а сину рідний,
То так будеш і одвічати.
— Ой продай мила, голубонько сива,
А сірії телиці,
Ой визволяй же мене молодого
Із цієї темниці.
— Хоч би мала, милий, голубоньку сивий,
І сорочку продати,
А таки буду тебе молодого
Із неволі викупляти.

ПІД КІСТРИНОМ.

Лети, орле, біленькими шляхами,
Ой там бються пруси з москалями,
Ой там козак із прусаком бється,
Аж по лицю чорна кровця ллється.
Ой у городі, у Кістрині,
Да бються прусаки уже три дні.
Бються вони три дні й три години,
Та на четверту стало повертати,
Козацького трупу тай конем не зїжджати.
В городі Кістрині все поле посіяне
Головками козацькими, в половині з москалями.
Текли річки криваві
Козацькії, вітязькії в половині із прусаками.
Мостять мости да все головками,
Головками да все московськими.
Ужеж тее тіло, як папір біле,
А вжеж тее тіло від сонця згоріло.
Як вниж мене отець-мати знали,
Вонибмене з двора не пустили,
Як вниж мене сестриці в дорогу виряжали,
Вониб мене рано оплакали.
Десь узявся сизокрилий орел
Да й узяв руку з козацького трупу,
Да поніс руку у чистее поле...
Ой став же він ту руку клювати,
Стала рука к орлу промовляти:
„Та не клюй мене, сизокрилий орле,
Скажу тобі усю щиру правду:
Колиб цею отець-мати знали,
Вониб цее тіло поховали
Та що суботоньки поминали,
Що неділеньки панахиду наймали.
Колиб цее рідні брати знали,
Вониб цее тіло поминали.
Колиб цее рідні сестри знали,
Вониб цее тіло оплакали,
Вониб мене, як зоулі обкували.

Справжнє жіноче питання.

Прошак: — Прошу пані, я від трьох днів нічого не їв...

Пані: — А то цікаве! Скільки ви за той час утратили на вазі?

ЖАДАННЯ КОНТА СУСПІЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.

Розсилаючи 24. листопаду робітничі аплікації, Злучені Держави розпочали свою програму забезпечення від нужди й непевности старости робітних людей. На основі тих аплікацій Управа Суспільного Забезпечення призначить числа конт суспільного забезпечення для майже 26 міліонів робітників у промислі й торговлі, виключаючи тих, що спеціяльно звільнені законом. Передбачається, що ця бенефітова система на старість охопить приблизно 40 міліонів робітників.

Працюючі в промислах чи торговельних підприємствах мають одержати від своїх працедавців формуляр число SS—5 із заголовком „Аплікація по число конта", разом із летючкою, яка розяснює зміст Закону Суспільного Забезпечення, особливо секції бенефітів на старість. Кожний робітник, який не одержить цеї аплікації, має негайно зголоситись до місцевого почтового бюра, де її дістане.

Кожний дотичний робітник має виповнити одну з тих аплікацій і повернути її перед 5 грудня. Особа, яка не бажає, щоб її аплікація проходила через руки роботодавця, може покористуватись одним з інших, нижче поданих чотирьох способів посилки її:

1) Особисто віднести виповнену аплікацію до почтового офісу.

2) Переслати аплікацію через якунебудь робітничу організацію, з якою дотична особа звязана.

3) Доручити її листоношові без почтових марок, або

4) Післати її в закритій коверті, **без почтових марок,** заадресовану: Postmaster, Local.

Виповнені аплікації, доручені до почтового офісу, будуть переслані до 1,072 урядових центрів, розміщених по цілій країні в першої кляси почтових бюрах. В тих центрах буде зроблений початковий рекорд дотичних інформацій, який, разом з оригінальними аплікаціями, буде пересланий до великого центрального бюра рекордів, що його Управа основує в Балтиморі, Мериленд. Урядові центри також виготовлять ідентифікаційні картки, які мають посвідчувати, що число конта вже призначено дотичному працюючому. Картка з числом його конта буде надіслана до працюючого тим самим способом, яким він переслав свою аплікацію.

Хоч навіть робітник має сумнів щодо цього, чи виповняти аплікацію або ні, то Управа радить йому таки виповнити і надіслати її, а Управа вже сама вирішить, чи надати йому число конта Суспільного Забезпечення. Отсі робітники не дістануть числа конта:

Хліборобські робітники.

Домашня обслуга в приватних домах.

Випадкові робітники, заанґажовані не стало в підприємстві роботодавця.

Службовики Злучених Держав чи їх відпоручників, окремих стейтів чи їх відпоручників.

Робітники, які забезпечені Залізничим Пенсійним Законом з 1935 року (Railroad Retirement Act).

Робітники безприбуткових інституцій, зорґанізованих та ведених виключно для релігійної, допомогової, наукової, літературної чи освітньої мети, чи для охорони від жорстокости дітей чи звірят.

Особи, які працюють „у себе", не для роботодавця.

У виповнюваній аплікації від працюючого вимагається подати лише, головніші відомости: повне імення і назвище, адресу, імення, назвище й адресу роботодавця, вік, дату і місце народження, повне імення батька, дівоче матерне назвище, расу і пол. Ці відомости вважаються довірочними.

З інформацій, поданих в аплікаціях, буде виповнене бенефітове конто на старість для кожного робітника. На основі конт міліони робітників, досягнувши 65 літ віку, будуть діставати від скарбу Злучених Держав місячні виплати аж до кінця їх життя. Ті виплати будуть у розмірі від $10 до $85 місячно, в залежності від заробітку працюючого від 1. січня 1937 р. до віку 65 літ. Хто помре перед 65 роком життя, то його рідня дістане одноразову суму розміром три і пів відсотка його заробітків. Хто помре після того, як уже почав одержувати місячні пенсійні виплати, його рідня дістане суму, яка залишиться по потрученню всіх одержаних ним місячних пенсійних виплат від суми три і пів відсотка всіх заробітків, які зарекордовані у його конті Суспільного Забезпечення.

У деяких випадках робітники не будуть мати мінімальної суми $2,000, зарекордованої як їх загальний заробіток і тому не будуть управлені до місячних пенсій. Такі люди, а також і ті, що не мали праці в не менше пять календарних роках після 1936 року і перед 65 повним роком їх життя, дістануть одноразову виплату розміром три і пів відсотка від усіх зароблених грошей, занотованих у їх конті Суспільного Забезпечення.

Управа Суспільного Забезпечення зорґанізувала ділові бюра по всій країні у 106 містах, де можна дістати вичерпні інформації в справі забезпечення на старість.

— Які приходи будете мати, щоби могти вдержати мою дочку?

— Три тисячі долярів.

— Гм, то добре, бо моя дочка має три тисячі долярів із процентів.

— Так, то я їх і вратував.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. ім. Богдана Хмельницького під покр. Пр. Тройці, від. 158, повідомляє членів, що річні збори відбудуться в суботу, 5. грудня, в годині 7:30 вечір. Повинністю кождого члена є прийти, бо раз западе ухвала на річних зборах, так мусить ся її придержувати. Не приявні членки хай не нарікають, як зайде часами зміна. Буде вибір уряду на 1937 рік. Хто має нових членів чи до Тов., чи до Союзу, хай приведе, бо з цим місяцем кінчиться кампанія за новими членами. З членом, котрий отримає посткарту, а не прийде, поступиться з ним згідно зі статутом. — Ю. Павчак, голова; В. Косців, кас.; Д. Осіюта, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. Запорозька Січ повідомляє всіх членів, що річні збори відбудуться 6-го грудня, в Народнім Домі, Четверте і Ворд ул. Просимо всіх членів, місцевих і позамісцевих, щоб були на цих зборах. Члени, котрі не будуть приявні на цих річних зборах, платять кару згідно з ухвалою. Ці збори призначені для вибору нового уряду на 1937 рік. — П. Пазюк, предс.; Огар, секр.; І. Михальцевич, кас.

САВТПОРТ, КОНН. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 84, подає до відома всім членам і членицям, місцевим і позамісцевим, що річні збори відбудуться в неділю, 6. грудня, точно в годині 3-тій пополудні, У. Н. Домі при Кінгс Гайвей, Бест Савтпорт, Конн. Товариші і товаришки, як вам вже відомо, що річні збори є дуже важні, отже просимо прийти на час і справи полагодити як слід. Довгуючих членів просимо вирівнати свої залеглости так, щоб 25 грудня було все чисте і точне. Нові кандидати отримають свої грамоти і відзнаки. Є багато нових і пекучих справ до полагодження, отже не забудьте прийти на час; нехай хоч річні збори відбудуться з усіми членами і членицями. — Дмитро Махно, предс.; Мих. Сендзік, кас.; Петро Дудко, секр.

ДІРБОРН, МІШ. У. Н. Союз, від. 141, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 6-го грудня, в годині 2:30 пополудні, в Фордсон Гай Скул. — Е. Бушковський, секр.

ПЕТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 5. грудня, в годині 7-мій ввечір, в гали під ч. 435 Мейн ул. Просимо не забути, що це вже останні місячні збори на рік 1936. Тому просимо всіх членів, щоб всі залеглости були вирівнані та не треба їх переносити на наступний рік. — Василь Матійчук, предс.; Сергій Вінярський, кас.; Антін Вакулінський, секр.

МЕНВІЛ, Р. АЙ. Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться в суботу, 5-го грудня, в годині 3-тій пополудні, в Нар. Домі на Комберленд Гіл. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження. Буде справоздання касове, буде вибір нового уряду на 1937 рік. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Не приявний член буде караний згідно з ухвалою. — Уряд.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Бр. св. Василія, від. 168, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться в неділю, 6. грудня, в годині 3-тій пополудні, в салі У. Н. Дому, 760 Стейт ул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо буде справоздання уряду і контр. комісії за цілий рік. Не приявний член чи урядник на річних зборах заплатить кару згідно з ухвалою. Подаємо до відома, що на річних зборах будемо принимати нових членів до Братства і У. Н. Союзу без вступного. — Григорій Дячишин, предс.; Ілько Лабуза, кас.; Микола Пащин, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. ім. Івана Франка, від. 241, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що збори відбудуться в неділю, 6. грудня, в годині 2-гій пополудні, в гали церковній на Блекстон ул. Обовязком кождого члена є прийти на збори, бо буде вибір нового уряду на 1937 рік. Також хто з членів має вже дорослі діти, що працюють, повинні привести їх і вписати до Тов. і У. Н. Союзу. — Петро Романович, Станислав Щеньгор, Корнило Фірман.

Жінки й вино.

— Від чого міг би ти лекше відзвичаїтися: від жінок чи від вина?

— Це залежить від віку.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ. (64)

Але дикуни так скоро поспішали зі своїми вязнями, що під кінець дороги потомились мов собаки. Щоб виглядати здоровіше в хвилі, коли увійдуть триюмфально до замку, їх ватажок зарядив короткий спочинок. Це зарядження решта дикунів приняла з великим задоволенням. Не чекаючи довго, вони поклалися на землю.

Лиш два дикуни залишилися на ногах, а це ті, що мали стерегти вязнів. Поклавшись на землю, дикуни відчули втому, а заразом солодку приємність відпочинку. В таких хвилях вони зовсім тратили змисл самооборони й обережности. В цю хвилю також Тарзан і Кид почували велику втому. Їм також хотілося лягти на землю.

Сторожі радо згодилися, щоби білі вязні також лягли на землю, бо при тім і вони могли те саме зробити. Ось так ціла громада скоро опинилася на мураві. Дехто з дикунів, поглянувши на Тарзана, почав сміятися: „Ось диви, цей білий велитень, що так справно беться і лазить по дереві, також втомлений. Видно, він такий самий чоловік, як і ми".

Нагло лице Тарзана викрутилося від якогось незрозумілого болю. Його мязи на руках і грудях почали то напружуватися то звільнюватися. Дикуни дивилися на нього і були певні, що він нагло захорів на якусь хворобу, або може вступив у нього який чорний дух, що мучить його совість. На всякий випадок Тарзан був безсилий. А вони боялися лише його сили.